

vsem njegovem ravnanji in mu bo postala v drugo naravo; ako se bo učitelj kteremu za en čas zameril, to njegovemu dobremu imenu ne bo škodovalo, marveč koristilo, ako mu bode povsod modrost in previdnost vodnica; otroci, kteri tako naglo zapazijo učiteljeve slabosti, bodo pravičnega učitelja, dasiravno se ga bodo bali, vendar rajše vbogali in spoštovali od takega, ki iz samega strahu, ljudem se zameriti, ne more biti pravičen.

Zemljepisje v ljudski šoli.

(Dalje.)

O. Vse druge vodé, ki izvirajo na Kranjskem, pridejo po Dravi in po Savi in dalje po Donavi v Černo morje.

a. V Dravo pride belopečki potok, ki izvira iz dveh jezer^{ov} pod Babjim Zobom 3023' visoko, ter prestopa po kratkem teku na Koroško, izlivaje se pod Rutami v Zilico. Vse druge vodé ali teko na ravnost, ali z drugimi večjimi pritoki v Savo.

b. Sava, najmočnejša in v gospodarskem oziru najimennitnejša tekoča voda na Kranjskem, steka se iz dveh rek nad Radolico.

a. Gornja Sava, imenovana tudi podkorenska ali dolinska, izvira pod grebenom Presineka v mangarških gorah. Dolga je ta Sava od zgornjega jezernega izvora do Radolice 6 milj.

b. Doljna Sava, tudi bohinska Sava ali Savica, izvira v Bohinju na ogradniški planoti, nareja 8 malih jezercev ter se spušča po nekoliko pragih ali slapih (najviši 35°) v Bohinjsko dolino. Dolga je kakih 5 milj.

c) Pri Radolici začenja se srednji tek Velike Save, iz začetka še v ozkem žlebu, od Kranja pa že po ravnini. Pod Zalogom začenja se nje doljni tek na Kranjskem, in ob enem je tukaj tudi plavna. Nje srednji tek iznaša 7 milj, nje spodnji tek do pod Jesenic na ravnost 8¹/₂ milje, z mnogimi zavoji vred pa okoli 11 milj. Dolgost cele Save iznaša tedej na kranjskih tleh 24 milj, pad 3560' in srednja naglost 148'. Pri Javorniku je Sava 54', pod Zalogom 120', pod Brežicami pa že čez 300' široka. Globoka je nad Zalogom 1—3', od tod niže 5—7'. Od vsega njenega 94 milj dolgega teka pride na Kranjsko ¹/₄.

d. Levi savski pritoki so sploh na Gorenskem. Veči so:

1) Teržiška Bistrica 3 milje dolga, z Lomščico na levo in Mošenikom na desno izliva se v Savo pri Podbrežji;

2) Kokra, ki izvira na Koroškem pod jezerskim Verhom, dolga na Kranjskem 3 milje, izliva se v Kokrico pri Kranji;

3) Gameljščica, 1 miljo dolga, izliv nad Čeručami;

4) Kamniška Bistrica, z Neveljco na desno, Radomljo in Račo na levo, dolga 5 milj, ustje pod Dolom in

5) Medija pod Zagorjem, 1 miljo dolga.

Desni pritoki imajo obilo vode, in nekteri so važni v gospodarskem oziru, in ti so razun mojstranske Bistrice s zanimivim slapom Peričnikom v vratski dolini, pa potoka Radovnice s Kermo pa Bohinske Save, še ti le:

1. Sora 5 milj dolga, v katero priteka Poljansčica po 4 milje dolgem teku. Po poljanski dolini derži stara tovarska cesta, ki je vezala Beneško s Notranjo-avstrijskim; Poljansčica se izliva v Soro pod Loko, Sora v Savo pri Medvodah.

2. Znamenita Ljubljaniča, naj važniši savski pritok, začinja se iz jamaric Pivke pri Postojni in Unice pri Planini in pririva v nekoliko tokih iz velike votline nad Verhniko izpod zemlje že kakor močna ladije noseča reka. Vseskupna njena dolgost pod imeni Pivke, Unca in Ljubljaniče pa iznaša 112 avstrijskih milj. Izmed nje levih pritokov je Nanosica, ki se zliva v Pivko pa Gradašiča, ki pride iz polhograških hribov, nekake važnosti. Nje desni pritoki so sila vodnati pa skoro sami ponikovalci. Potok Rakek pride pod imenom Oberh v cirčniško jezero, — vanj se izlivate tudi Cirknica in Štebešica, — prihaja iz jezera, poskriva se nize še trikrat pod zemljo ter se zadnjič zliva z Uncem. Potok Bistra z močnim virom pri Bistri 1 miljo dalg in potoka Izica pa Borovničica oba ponikovalca prišedši iz Suhe Krajine, izlivajo se po versti v Ljubljaničo.

3. V doljno Savo se izlivajo litijska Reka, Zapotka pri Radečah, 3 milje dolga in Mirna, 1 miljo dolga, z ustjem nasproti štirске Sevnice;

4) Kerka čes 10 milj dolga. Izmed nje levih pritokov so važniši: Čatežica prihajoča od Višnje gore; 4 milje dolga Temenica, 1 miljo teče pod zemljo, kedar poslednjič pririva iz zemlje, pravi se jej Brusnica. Na desni strani ste Čermošnica in Senuša nekoliko znatni.

*) Kokra se zliva v Savo, gosp. Anaprotisk ali morde nista bili še v Kranj

5. Kolpa ali Kupa, najdaljša reka po Savi, teče ob meji ter izvira pod Razlogami na hervaških tleh, je na Kranjskem 14 milj dolga, široka do 100', globoka 1—5'. Porečje nje obsega v Suhi Krajini edino nje dolina (razne Čubranke, 2 milj dolge vode), v metliškem hribovju pa prejema vse 2 milj dolgo Lahinjo pri Primostku, Sušico pa Kamenico.

3. Notranje povodje ponikvaric obsega do malega vso Suho Krajino. Izmed mnogih potokov, ki se tu izgublajo v ponore, izvirajoči tudi po večem iz podzemeljskih votlin so, ti le:

Studeneec pri Oblokah na severo-vzhodu, 1 miljo dolga Kopajca ali Rašica pod Turjakom v Dobropolji; Račna (severovzhodno od Turjaka) pa Žalna (v rasupeljski dolini; v ribniški dolini Bistrica, potok Sajevec in Ribnica; v kočevski kotlini potok Črni Rinse) nekoliko potokov pod Rogom pa pod Goteniškimi gorami.

4. Koritasta podoba visokogorskih planot, še bolj pa kraške doline in rupe podeljujejo napravljanju jezer zelo ugodna tla.

Zlasti glasovita so:

a) Bohinsko jezero, ki ga nareja v višini 1654' Savica in obstopa okoli in okoli gole apnenčne stene, je dolgo 3000' in široko 900', globoko pa 240'. V temne valove gleda mu starodavna cerkvice Sv. Duha z višine (ozirne) 400'.

b) Izvorno bleško jezero obsega uro hoda, v sredi je na skalnatem otočiču lepa romarska cerkvice Marije Device, na visoki skali poleg njega je starodavni bleški grad.

b) Cirkniško jezero v dolini enacega imena občasno presihuje in se zopet napolnuje (kar pride od notranjih breznov in votlin). Že od nekdanj slovijo to kakor pravo čudo tega kraja. O srednjem stanu vode pokriva jezero 9875 oralov, je čez 1 miljo dolgo pa $\frac{3}{4}$ milj široko ondi, kjer je najširje. Vzhodni kraj jezera je nizek, na zahodu pa ga opasujejo herbet Javornika hriba 3000' vis. in piramida Slivnice. Mnogi erti sterleči v jezero, skalnati otoki v njem, na enem iz med njih stoji vas Otok in plešaste vzhodne gore in strani dajo vsi okolici neko posebno podobo.

Močvirjev je malo več v deželi. Nekdanjo ljubljansko močvirje (34000 oralov), čez kterega je izpeljana železnica v Terst, je sedaj večji del vsušeno in v njive in travnike obdelano.

(Prih. dalje.)